

mejami, važno gradivo bo za naše zборе, ako ne danes, enkrat gotovo, in če smo marljivi, gotovo ne prepozno. Zadnjič pazite, Slovenci, na občno omiko naroda, in pomnite, koliko imamo v ti reči zahtevati od naših zborov. Omika ni podlaga samo blagostanja, temuč tudi prostosti; brez prostosti (svobode) pa ne more razcvetati se narodnost. In kaj smo mi Slovenci brez narodnosti? Kaka pa mora biti naša prava in koristna omika, razun nekterih starokopitnikov vsakdo vé. Da bi ravno prihodnji deželni zbori povsod omiko postavili na naravno narodno podlago, skoraj ne smemo pričakovati. Pa koristili bodo gotovo tudi omiki. Ker je pa vsaka omika neomejena in presega ograje enega naroda, in naučena omika bistri glavi le poti odpira, po katerih se duh v lastni prostosti dalje vedri in znanje širi, pripelje nazadnje tudi ptuja omika narodno glavo nazaj v domovinsko mišljenje, in nehoté, da si tudi po dolgih ovinkih, podpira narodno domačo omiko. Sprejmimo tedaj tudi ptuji uk in čislajmo ga, ker je dozdej edina pot bil do domače omike, podpora zidú naše lastne omike, ktere odvreči ne smemo, dokler nam zidanje ne stoji trdno in dokončano.

Več o vsem tem govoriti mi ne dopusti prostor in čas: naj sklenem tedaj članek ta z besedami začetka, ktere bi vam vsaki dan rad ponavljal: Slovenci pazite!

Slovstvene stvari.

Životopisi.

Spisal P. Ladislav. *H. ...*

II.

Važno za zgodovino slovenske literature bilo bi to, ako bi se nabirali in preobčevali životopisi (življenjopisi) vseh tistih mož, kteri so od Krena sém delali za slovenščino ali za slovenski narod, naj so pisali v slovenskem ali kakem drugem jeziku. Taki spisi bili bi podučni in spodbudni za mladost, pojasnovali bi stanje in osodo slovenščine in zgodovino narodov. Kako živo, na primer, je popisal blaženi Slomšek v življenji Volkmar (Drobt. 1853) žalostni stan slovenščine v tistem času po Štajarskem, če lih njegov namen ni bil ta, da piše zgodovino literature. V takih spisih naj bi se popisovalo kolikor moč celo življenje, posebno pa okolišine, v kterih so delali; ako je pisal kdo po slovensko, naj bi se pridavali izgledi pisave, in sicer v originalu s tistimi besedami in črkami, kakor jih je rabil, da se more potem soditi. Ako pa ni mogoče sestaviti celega životopisa, naj bi se prav priobčavale vsaj posamesne črtice, kdor jih vé ali dobi.

Taki možje bi bili, postavimo, vsi tisti, ki so delali z Japelnom, zakaj ker so se podstopili orjaškega dela, lenúhi gotovo niso bili, in vendar je malo znanega o njih. O Kumerdej-u le to vem, da je bil rojen v Bledu, vodja v Ljubljani, in delal z Japelnom. Debevec, katehet pri nunah, je prvi učil slovensko slovnico. Paglovica je popisal gosp. fajmošter Luka Dolinar*) v Lenčekovem „Romarji“, pa bi se utegnilo kaj več dobiti v literarnem oziru, zakaj spisal je več reči (jaz poznam samo njegovega „Tobija“, pisal je dobro), in bil je Japeljnov učitelj. P. Marko Pohlin, o tem revežu vejo le slabo pripovedovati, pa se mu krivica godí; res, da v slovenščini ni bil srečen, Kopitar ga je napadel, in za njim vsi vpijejo, tega pa ne pomislijo, da je mož veliko pisal (21 spisov je natisnjenih,

*) L. Dolinar je povzel po Šmarski kroniki, hvala njemu zato! Naj bi blagovolil, še kaj priobčiti iz tuhinske kronike. Čast za faro, ki kroniko ima, — čast Paglovicu, ki jo je ustanovil.
Pis.

11 v rokopisu — vide „Mittheil. des hist. Ver.“ 1862) in len ni bil, uneti Slovenec je bil tudi, kar se vidi iz predgovora k slovnici, in ko bi družega ne imel, on je spodbudil Vodnika; ko bi Markota ne bilo, javalne bi imeli Vodnika. Vsakemu svoje! — Joanes Vipacensis, kapucin na Križu pri Ipavi, okoli leta 1700: pisal je 6 zvezkov pridig. Nemškuje, se ve da, toda ne tako, kakor njegovi vrstniki, pri njem ni viditi nemške kulture. Važen je pa posebno v oziru razpоставe besed; on namreč nikdar ne rabi enklitik od konca stavkov, besede bi ne najdeš na prvem mestu. In to je tehtno, ker bil je govornik ter stavil besede, kakor jih je ložeje govoriti, je toraj nam v izgled. — Kje, kedaj je bil rojen? kje se je šolal? Morda je kaj dobiti v kapucinski bukvarnici na Križu? — Kdo je bil Denko? Schönlebn menda tudi še nimamo v slovenskem popisane. — Izmed Štajarcov bi bili Krempelj, Popovič, Selenko, Murko, koroški Gustmann; (Ahaceljna je Slomšek v „Drobtineah“ popisal). — Po takih spisih bi prišlo več imen na svitlo, ki jih pozabljenost skriva k škodi slovenščine.

Naj bi toraj Slovenci, kteri morejo, in kterim je mar za dom, iskali, nabirali in preobčevali, ako lih bi bile posamesne črtice (včasí je sama letnica veliko vredna), zakaj to bodo priležni kamenčki za poslopje. Nekaj jih je že zapisanih po nemški in latinski, take reči naj bi se prepisale po slovenski. Najbolj pripravna shramba zatake zaklade se mi zdijo naše „Novice“, kajti „Novice“ so slovenski „arhiv“; tū imamo vse, kar imamo (koliko izvrstnih preiskav Terstenjakovih, Hicingerjevih itd. hranijo one!). Bilo bi škoda, da bi ležale dragocene reči raztresene po vseh kotih in koledarčkih, da človek ne vé, kje bi iskal ali pa še dobiti ne more, ker nima vseh pri rokah. (To je posebno na deželi in po malih mesticah, kjer človek ne more leteti za vsako reč v „Biblioteko“.) — Ako bi se nabrale po takih zbirkah „Vitae clarorum virorum“, da bi sestavili sčasoma celo knjižico ter jo darovali kot „monumentum perenne“ blaženemu Slomšek-u, ali bi ne bilo to lepo? — Dela je dosti, Slovenci lotite se ga!

Deželni zbori.

Deželni zbor krajski.

Začel se je deželni zbor krajski 8. dné t. m. s slovesno sv. mašo. Že prejšni večer se je njemu na čast in po smislu gosp. žl. Radič-a predstavljala dvanajestica podob iz različne dōbe zgodovine krajske. Gosp. predsednik baron Codelli je pozdravil zbor z ogovorom, v kterem trdno zaupanje razodeva, da bo brez vse strasti dognal mnogo važnih nalog, ki ga čakajo, ter sklenil govor svoj s trikratnim „hoch“ Njih Veličanstvu, kar je zbor nadušeno ponavljal. Po začetnem tem govoru je posnel nekoliko važniših opravil, ki jih je dognal deželni odbor celi čas, kar deluje. — Za tem ste se pretresovale nove volitvi g. dr. Skedel-na in g. Kapele-ta; obe ste bile potrjene; g. dr. Skedel je brž stopil v zbor in postavno obljubo storil; gosp. Kapele-tu pa je bil odpust dovoljen za 14 dni. Za zapisovavca sta bila gg. Guttman in dr. Skedel izvoljena, dokler se ne ustanovi opravilni red.

Ko je vse to bilo končano, je Nj. eksc. c. kr. deželni poglavar baron Schloissnigg zboru izročil iz Dunaja prejeti krasno vezani diplom od 20. oktobra 1860 v slovenskem jeziku (v nemškem ga je prvi zbor že prejel) in pa patent od 26. febr. 1861 v slovenskem in nemškem jeziku, — za tem je izročil še osnovo nove občinske postave, osnovo postave o stroških naprave in ohrane katoliških cerkev